

Slovenska dekleta, pripravite nam „pušelce“.

Trdnjavski topničar Ferdinand Javžekovič, doma iz Marjanev pri Ptujju nam piše iz Pele:

Kmalu bo preteklo dva meseca, kar sem prišel semkaj iz Galicije. Dolg čas mi je, kar se ustram s kom boriti. Slovenska kri je že taka, da ne more mirovati. Pa nisem samo jaz tega mišljenja, ampak vsi slovenski fantje in moške, ki smo v Polji, že komaj čakamo, da bi udarili po tej laški nezvesti polentarski hudobi. Joj Lahu, če bodo naše pesti padale po njegovem grešnem hrbtu! Se pušk ne bomo rabili. Toda v Polo nad slovenske in hrvaške junake si Lah ne upa. Pripravili smo mu že tudi tukaj, kakor naši vrli tovariši ob Soči, mnogo gorja. Uničili smo mu podmorski čoln in veliko zračno ladjo. Naše mnenje je, da moramo Avstriji in vzeti tiste kraje, katere smo l. 1859 in 1866 izgubili. Tudi Benetke morajo biti v naših rokah! Poprej ne damo miru. Slovenska dekleta pa pomnite: Mi se poprej ne vrnemo domov, dokler se ne bo slišalo: „Italijan je popolnoma premagan!“ Dekleta, za takrat nam pripravite „pušelce“!

Slutil svojo smrt.

Skaber, doma iz Vranskega, je malo pred svojo smrtjo pisal svojim domačim:

Dragi domači! Bržkone imam danes zadnjič priložnost Vam od tukaj pisati, zato pa sedaj nekoliko več. Ni mi dopuščeno tukaj, da bi Vam natančneje pisal, le toliko omenjam, da gremo proti Rusom. Da pa On dopusti, da jaz umrjem, pomislite to-le:

Vojak, ki da svoje življenje za domovino, umrje prave mučeniške smrti. Kakšna tolažba za vse drage domače, kateri morajo zapustiti ženo in otroke, kakšna tolažba za drage stariše, ki so dali morda svojega edinega sina v vojno...! Če nas tudi zadenejo smrtonosne kroglice, saj umrjem mučeniške smrti za zamejsko domovino, da si pridobim nebeško. Ali ni to tolažljivo za vse, ki bodo pogrešali svoje domače? Ne morem si pridobiti lepše prihodnosti v novem življenju, kakor če umrjem mučeniške smrti. Pomisliti pa je, da morajo domači voljno prenašati izgube svojih dragih.

Dragi oče, ljubljena mati! Tudi vidva sta da la sina v vojno. Voljno morata prenašati žalost in bolelost, ako pride vest, da ste izgubili svojega sina, saj ga ne bodejte izgubili za vedno, samo začasno smo ločeni in kmalu smo združeni na onem svetu. Tudi ostali sestre in bratje naj bodo pripravljeni na vsak slučaj. Ponosni naj bodo, ako bodo pogrešali katerega brata. Pomisliti je, da umrje za vero, za domovino in za Boga. To naj Vam bo v tolažbo, ako se zgodi, da se več ne vidimo.

Le naj ropoče, naj bobni,
Iz tisoč topov naj grmi,
Naj kroglice križem švigajo,
Slovenci ne pobegnejo!

Zadnje pismo, ki je je pisal, je naznanil: „Danes ali jutri gremo v boj in smo čedalje boljše volje. Topovi pokajo, da je veselje. Včasih smo trkali s kolarci, a sedaj bomo z bajoneti.“ — Kmalu potem ga je zadelo sovražna krogla.

Dragi! Ni te več. Crna zemlja Te je vzela ter Te na veke ločila od milih gričkov domačih, na katerih si se rodil. — Že takrat, ko si z solzami v očeh se poslavljaj od roditeljev in si zagledal svoj črno pobarvan kovčeg, si tožno vskliknil: „Glej! Tukaj je moja mrvaška rakev! In res, izpolnila se Ti je ta slutnja. Ni Te več! Nikdar več ne bo zrlo Tvoje oko teh Tebi nekdanj tako priljubljenih vranskih gričkov — kajti spal boš daleč, daleč od njih. Ni Ti bilo usojeno, da bi umrl tam, kjer si se rodil, temveč usoda Ti je izkopala grob daleč tam v mrzli tujini, kamor nikdar ne zasveti žarek domače ljubezni.

Počivaj mirno v tuji zemlji, kamor Te je položila usoda vojne. V najlepši dobi si zapustil svet, ter šel kot junak, mučenik v boljšo domovino!

Za Teboj žalujejo: oče, mati, bratje in sestre, katerim si bil tako priljubljen. — A solza njihova ne pada na mrtvaški griček, kjer počivaš Ti s palmo zmage ovenčani junak. — Ni Te več! A Tvoj spomin ne bo nikdar ugasnil v srou Tvojih dragih. Naj Ti bo lahka s slovensko krvjo oškropljena tuja zemlja. Čeprav nam je bridko v srou, ko se moramo ločiti od Tebe, dragi naš Tonček, a vendar nas navilaja upanje, da se zopet vidimo nad zvezdami, kjer ni ločitve!

Ne svidenje! Pčitvaj gladko v zemlji tuji,
Spomin na Tebe v srcih naših nikdar ne ugasne,
Zato le snivaj dalje v tih jami,
A Tvoj duh pa naj v neba višave jasne
Zre na nas, ki grob Tvoj modimo s solzami.

Dobro smo jih našgali.

Jarj Lichtenegger, doma iz Lekavice pri Svätanja piše dne 30. julija:

Pred par dnevi smo obhajali obletnico časa, ko sem moral Vas in ljubi dom zapustiti, Vam podati roko, jemati slovo in iti v boj za dom in cesarja. Bil sem že prvi dan v bojni črti. Sovražnik je po številu veliko močnejši kot mi. Njegove kroglice so švigale kot čebele, kadar rojijo. In hvala Bogu, zadela je le tu pa tam katera. Prišli smo tudi do naskoka, in sicer še isti dan trikrat. Pa vselej smo jih potisnili nazaj. Posrečilo se je enemu Rusu, da mi je z bajoneto predril hlače, noge mi ranil; s sunkom sem ga potisnil

ob fla, da je obležal. Htel sem dalje s svojimi tovariši; zmaga je bila vedno naša, čeravno smo potem stopili nekoliko nazaj ter se zakopali. Bil sem velikokrat v ognju, med šrapneli in granatami, a ostal sem popolnoma zdrav. Nekega dne me v dvanaestdnevni boju zadene sovražna krogla, katera me je težko ranila. Odpeljali so me v bolnišnico. Rana me je dobro celila. Z božjo pomočjo sem lahko prestal operacijo; zbilo mi je tudi nekoliko zob, pa nič ne da, dobil sem umetne zobe, da lahko jem, kakor prej. Hvala Bogu, dobro sem se ozdravil in kmalu bom zapustil bolnišnico ter se vrnil nazaj v bojno črto. Ljubi stariši, sestre in znaneci! Mi se bomo borili z orožjem, Vi pa doma z reznimi venosom. Molite in prosite ljubega Boga, da nam da pogum. Z božjo pomočjo bomo premagali vse sovražnike ter se zopet vrnili zdravi in veseli nazaj k svojim domačim.

Sestanek z brati na bojišču.

Topničar Jos. Šepetič, doma iz Jarenine piše:

Moja edina želja je zmiraj bila, sestati se z bračoma tukaj na bojnem polju, kar se mi je tudi večkrat po trudu polnem iskanju posrečilo. A žalibog, starejši brat je prišel mesca marca živ v roke sovražnika, kar mi je moje ure tukaj na bojnem polju nekaj časa močno zagrenilo; a v sedanjem kritičnem času moramo pač vse pretrpeti.

Mlajšega brata, ki sem ga imel še kot za neizkušene in prištevati že večkrat med pokojne, sem pa še le po enoletnem iskanju na bojnem polju našel zdravega in imel priliko, z njim par dni zaporedoma govoriti. Kako sva bila vesela, da sva se še našla zdrava in nepoškodovana. Te urice skupne radosti so pač minule po bliskovo. Kmalu nas bo pet bratov na bojišču. Eden se nahaja še v vojašnici, drugi pa čaka potrjen doma poziva pod orožje.

Po prestanem letu bojev se mi zdi kot čudež, da sem kljub pretečim nevarnostim ostal živ.

Bili smo v metežu jeklenk, kosov železja, razpočenih šrapnelov in granat, v hudem mrazu ali pa do kolena v blatu, a kljub temu smo si mnogokrat zapeli Slovenci pri naših havbcah kako lepo slovensko pesem.

Pred nekaj dnevi sem se tudi moral ločiti od svojega najljubšega prijatelja Slivničana Franca Dobaj. Šel je namreč nekaj bolan za kratek čas v bližnjo bolnišnico.

Vsem naročnikom „Slov. Gospodarja“ pošiljajo slovenski topničarji iz mariborskega okrožja bojnopolske pozdrave! Jožek Supanič, Jožek Korpar in Franc Fekonja.

Pripomba: Našemu neprijatelju Rusu pa ni treba več ukazati „Kehrt euch!“ se je navadil tako kot raki, gre kar ritanski proti Petrogradu. Ako pa pridemo nad polentarija, ga bomo bili brez pardona. Kar v morje z njim!

V podzemeljski hišici se nam dobro godi.

Fraud Bevo, doma iz Žegra pri Pivnicah piše dne 5. avgusta svoji sestri Bosiki Bevc:

Predvsem srčna hvala za Tvoje pisemce. Vsa ko pismo iz naše domovine me prav razveseli. Vprašaj in prosiš me, naj Ti pišem, kako se nam kaj godi. Kako si čudna, draga sestra! To opisati je zelo težka naloga. Toda vendar Ti hočem kolikor mogoče izpolniti Tvoje želje.

Kmalu bo preteklo 3 mesce, odkar smo zapustili Karpat. Mnogo, da zelo mnogo sem prebil v Karpatih. Zima me je mučila, sovražnik ne! Sedaj je toplo. V sedanjih postojankah smo že precej dolgo. A ne godi se nam slabo. Precej globoko v zemljo sem se zakopal. V svoji podzemeljski hišici imam vse lepo urejeno. Ker sem jo dobro pokril, me vročina prav nič ne muči. Kadar dežuje, pa tudi ne prodre dež mojega oboka. Na stelaži, katero sem si tudi napravil, pa lahko vsak čas najdeš smodčke, kruh, kavo in drugo drobnarijo. Zjutraj ob 5. uri si gremo redno kavo kuhati. Ker iz bližnje vasi prav lahko dobimo mleko, si ga tudi vsako jutro pol litra privoščimo. Nato odidem spat. Kako, to si lahko misliš! Ni čudal! Po noči ne smem spati. Sploh bi pa nas avstrijske vojake moralo biti sram, da bi po noči spali in se tako izpostavljali nevarnostim. Spim navadno, kadar sem dobre volje, cel dan. Če se mi poljubi, pa si grem kupit svinjskega mesa in si pečem pečenko. Tovariši si vedno kupujejo svinje; 1 kilogram stane 2 kroni. Dostikrat me pride tudi obiskat Gračner Matija in pa Teržan iz Dobjega. Tedaj se seveda mnogo pogovorimo. Če se mi poljubi, pa vzamem v roko puško bližnjega tovariša — mi jih namreč nimamo in s strojnimi puškami ne smemo vsak čas streljati, da se ne zdamo. Držeč za petelina, pogledam po ruski rojni črti, in ker Rusi niso daleč od nas, zagledam kmalu kakega Rusa. Vzamem ga na muho in sprožim. Včasih zadene, včasih ne. Tako preteče dan. Ko pa nastopi mrak, tedaj se še le začne pravo življenje. Vse gre ven iz postojank in vsakih sto korakov se zbirajo fantje-pevci. Mile slovenske pesmi zadonijo po širni planjavi in človek mora postati vesel, mora se ga polotiti navdušenje. Godi razlegnejo mehove, zagodejo in noč preteče, da ne vemo kdaj. Dobro se nam sedaj godi, draga mi sestra, a to ne traja vedno. Prišli bodo zopet časi, ko bomo mnogo trpeli. A kaj za to! Vojaki smo in za našega sivega očeta, presvitlega cesarja, smo pripravljeni žrtvovati kri in

življenje. Kolikokrat so že kroglice žvižgale okoli mene, kakor kadar se bučele roje; na desno in levo so sovražni šrapneli trgali mojim tovarišom niti življenja, a jaz se nisem bal, nisem trepetal. Za svojo hrabrost sem dobil srebrno svetinjo 2. razreda in tako sem pripravljen ostati na bojnem polju, če mi Bog dodeli srečo, še prihodnjo zimo. Domov se bom pa pripeljal tedaj, kadar bo vlak ves okinčan in bo naznanjal zmago Avstrije. Omenim Ti še, da sem pri najboljšem zdravlju, kar želim tudi Tebi, dragi mami in sploh vsem znanecem in prijateljem.

Avstrijsko-italijansko bojišče.

Položaj dne 24. avgusta.

Ze dl 15. t. m. se bje na Goriškem tretja velika bitka z Italijani. Najljutejši boji se tokrat ne vršijo pri Gorici in na Doberdobski gorski planoti (sicer tudi tam ni miru), ampak pri Tolminu in na gorah za Tolminom. Najvišja gora je Krn (visoka 2245 metrov). Zato se imenuje torišče sedanjih pogorskih bojev krnsko ozemlje. Ako bi Italijanom pri Tolminu bilo mogoče predreti našo čelno črto, bila bi jim tudi tukaj toli zaželjena pot v Gorico odprta. Toda kakor smo jim zastavili pot v Gorico na Doberdobski gorski planoti, in ob goriskem obmestju, tako se bo tudi tukaj zgodilo. Junaštvo naših vojakov ne dovoli Lahom niti koraka naprej. Bitka pri Tolminu, ki je 3. velika bitka na Goriškem, še ni končana, ko to pišemo.

Z otoka Pelagruž v Jadranskem morju, katerega so Italijani zasedli mesca julija, so zadnje dni pobrali svoja šila in kopita ter do zadnjega zapustili otok, ker jih je naša vojna mornarica trikrat obiskala in jim prizadjala občutne izgube.

Boji pri Tolminu.

Vojni poročevalec dunajske „Zeit“ piše:

„Zvest svojemu načelu, da mora, če je bil na enem mestu naše južne fronte krvavo odbit, da mora ravno tako brez uspeha poprskati za eno hišno številko naprej, tako tresse sedaj italijanski vrhovni poveljnik na izvrstno branjenih vratih naše brambe ob srednji Soči. Napadi pri Tolminu veljajo onemu obmestju, katero so avstrijske čete zasedle že takoj ob začetku vojne.

Srednjo glavo tega obmestja tvori večji kraj Sv. Lucija na desnem bregu Soče, nedaleč od izliva Bače. Na robu porastlih višin se vlečejo postojanke naših čet in zarišejo tako rekoč tetivo loka, katerega zaokroži pri Tolminu Soča. Videl sem jih in poznam jih in zato imam opravičeno upanje, da se bodo ustavljale tudi najsilnejšim sovražnim napadom.

Vsled gozdnatega pogorskega terena je prišlo do tega, da so se Italijani zakopali v najbližji sosesčini naših postojank, pa vendar se niso tekem enega četletja komaj kaj približali svojemu cilju, tako da naši postojanke obmestja vsak dan ali bolje rečeno vsako noč bolj krepko utrdijo.

Posebno sem pri svojem obisku občudoval sijajno maskiranjé (skritje) naših topov in pa v gorovje zasekane tekoče jarke in postojanke strojnih pušk. Vsled velike vojaške važnosti obmestja se da že kaj lahko umeti laške napore, da bi vzeli to utrjeno obmestje.

Dosedaj pa general Kadorna še ni stuhtal, kako bi pregnal avstrijske čete niti z ene same na zapadnem bregu Soče naprej potisnjenih postojank, katere so naši zasedli začetkom vojne.

Obmestji pri Gorici in Tolminu sta kakor dva stebra v mesu laške armade. Kdor je, kakor vaš dopisnik, sam doživel boj za te postojanke in videl pogum teh čet, ta lahko ravnodušno pričakuje novih sovražnih poizkusov, vzeti, česar se ne da vzeti. A vendar si pa ne zakrivamo, da se laški alpinci v teh gorskih bojih izvrstno ponašajo in da imamo v teh divjih gorah ob srednji Soči pričakovati še zelo vročih bojev.“

Dunajska „Reichspost“ pa piše:

„Četri leta je sovražnik ob spodnji Soči žrtvoval stotisoče človeških žrtve, pa brez uspeha. Sedaj je prenesel glavni napad dalje proti severu na veliko koleno Soče pri Tolminu. Tu sedaj Italijani zopet in zopet jurišajo, noč in dan, z besnostjo obupanca. Toda vse njihove napade je zadržal neomahljiv jez naših junakov, ki zvesto stražijo na jugu. Italijani zopet doživljajo ob toliminskem obmestju grozne izgube, kakor poprej na goriškem obmestju. Naše vrle čete izvršujejo čudeže junaštva, da pripravijo Italijanom ob Soči „karpatso bitko“, ki je bila na severu za Ruse začetek konca.“

Boji na 2240 m visokih gorah.

Vojni časnikarski stan poroča:

Ze tedne divja boj na višini 2240 m za vrh na krnskem ozemlju, ki je vedno obdan z meglo in oblaki in sicer za tri metre dolge strelske jarke. Sedaj so ti v naših, drugič zopet v laških rokah. Ako vza-mejo Lah kak tak strelski jarek, potem naznanj go-

neral Kadorna, da je Krn v laških rokah, čeprav ga že jim naslednji dan s protinapadom iztrgamo. Boji so zelo krvavi in polni izgub. Tukaj so ujetniki zelo redki. Če ne bi videl s svojimi očmi, potem bi ne mogel verjeti, da se more na takih krajih, ki so brez rastlinskega življenja, boriti z modernim orožjem. — Na strmih pobočjih, klmor se celo v mirnih časih ne upa sovražnik, stoje dandanes topovi. Se višje se pa nahajajo šotori rezerve, ki se zde, kakor lastavičja gnezda, prilepljena na skale. Naša fronta se še do danes ni prav nič izpremenila. Ne samo vojska, a tudi pesniška domišljija si ne more predstavljati, koliko težav se more premagati, da se spravi na tako visino hrana, voda in strelivo. Naši vojaki so se pa že kmalu privadili na boje v gorovju, samo s podnebjem niso popolnoma zadovoljni. Dnevni vročini sledi zelo občuten nočni mraz. Naši vojaki hobe zelo debela pokrivala in suknje, ker drugače bi morali kar naravnost zmrzniti. Naše stotnije se vsled mraza hitreje izmenjavajo, kakor drugje. V bojih na Krnu ni nikoli miru. Boji se vrše navadno iz bližine. Lahki pošiljajo svoje izbrane čete, alpinske polke, v boj. Italijani kakor tudi mi imenujemo vrh Krna „skalno smrti.“ Strelski jarki so tako blizu, da slišimo drug drugega, da celo zvenket jedinega oročja. Naskakovalni laški klic „Avanti!“ sprejmejo naši vojaki s klicem „Avanti briganti!“ Naši vojaki si zavezujejo nosove z robei, ker je smrad mrtvih vojakov strašen. Celi oddelki roparskih ptic pokrivajo ozemlje, kjer leže mrliči. Kanonada je strašna. Našefemo vsako minuto 50 do 60 streliv. Bobnenje je vsled okolišnega skalovja silno. Vsi generali in drugi častniki, katere sem srečal na poti, gledajo s polnim zaupanjem v bodočnost in pravijo, da je položaj ugoden.

Boji za Sv. Lucijo.

Italijani bi radi prodrli v dolino Idrije, odkjer bi dobili pot na Kranjsko. Odtod zadnji hudi boji v odseku pri Tolminu. Vojni poročevalec Leonhard Adelt piše z dne 21. avgusta:

Z veliko množino krepkih sil in v vedno novih naskokih Italijani že štiri dni poizkušajo vzeti tolminsko območje in tako dobiti dohod do doline Idrije in bohinske železnice. Višine pri Plaveh niso mogli vzeti, kakor dalje proti jugu tudi ne Podgore pri Gorici in Doberdobske planote.

Severno od Plav zožijo Sočo navpične skalne stene. Nad majhnim mesecem Kana'om steče železnica po 240 m dolgem mostu na izhodni breg Soče in skozi tunele in viadukte teče na tem bregu do Sv. Lucije, kjer zapusti Sočo pri izlivu Idrije. Obe reki sta se zajedli v skalno pečino pri Sv. Luciji, tako da sta v globokini 20 m samo poldrug meter široki. V skalnih izdobljnih in zajedah se je ugnezdilo ubogo slovensko ljudstvo pred granatami. Avstrijska postojanka, ki se je dosedaj držala vodne struge, izrabi to sotesko in drži zahodno od Soče 588 m visok grič Sv. Lucije in severno odtod višino Sv. Marije kot območje za varstvo Tolmina in dohoda do doline Idrije.

Mesto Tolmin leži severno od Sv. Lucije, obe stranki je lahko videti, toda dosedaj ni bilo znano obstrlejevano. Severno od Tolmina se začne vrh in pa divja gorska grmada Krna, na katero so Italijani po prekoračenju zgornje Soče sicer splezali, a še vedno ne dosegli. Da pripravi svoj napad na tolminsko območje, je sovražnik zbral številne baterije vseh kalibrov na nasproti stojajočo gorska slemena, ki značno prevladujejo višini Sv. Lucije in Sv. Marije; naša artilerija pa ni odgovarjala z razspavačem. Čakati smo. Nato so laški polki v gostih vrstah napadli višino Sv. Marije, na kateri kraljuje romarska kapelica. Šele ko so dospeli do naših predpostavank in so začeli odstranjevati vsled obstrlejevanja razdrte žične ovire, so branilci otvorili ogenj. Naši vojaki so v skalah napravljene naravne in umetne luknje spretno porabili za maskirane strelske odprtine, iz katerih so strojne puške pošiljale uničujočo tečo streliv na Lahe, ki so udri v našeprednje järke. Za te jarke se je nato vnel bles. več boj z ba'om letom in kopitom in tukaj kakor tudi pri Sv. Luciji smo končno sovražnika vrgli nazaj. Prihodnjega dne je laška artilerija obnovila obstrlejevanje, da bi našim četam vzela dobro voljo. Toda vsi stedeči naskoki laške pehote so bili zavrnjeni z nezmanjšano silo. Območje je ostalo v naših rokah. Izgube Italijanov pa zopet štejejo na tisoče.

Naše topništvo številnejše

V „Slovenca“ čitamo tole zanimivo izvirno poročilo:

Do danes, nedelje, 22. t. m. smo se nekako skrbno ozirali proti zapadu in severu na torišče bitke ob gorenji Soči. Kajti premoč sovražne artilerije in pehote, vsaj po številu, je znano dejstvo; koučno v boju vendar odloči premoč. Današnji dan nas navdaja z nadejo in popolnim prepričanjem, da iz tega boja izidemo kot zmagovalci. Naše topništvo se je ojačilo na ogroženih točkah in je s priznano točnostjo sovražne artilerijske postojanke vzelo na mubo. Razvil se je živahen artilerijski dvoboj največjih kalibrov, ki se je popoldne stopnjeval do superlativa. Kanonada dne 20. in 21. t. m. je bila prava igrača nasproti temu rjoventju, lečanju, grmenju in pokanju. V ozračju nad nami se bje ta broj velikih; kadar so bajni bogovi imeli svoje boje, tedaj ni bilo takega treskanja in bučanja, kakor ga povzroča novodobna ar-

tilerija; pok na pok, pogosto se skozi minute ne more ločiti strela od strela. Kako z veseljem se ozirajo naši vojaki v smer, kjer je postavljena naša artilerija; to je pravi balzam za junake v vojni črti, ta grom za nje rešilni angelski glasovi.

Se ni konec tega boja; še bodo vroči dnevi! Toda junaki na tem odseku južno-zapadne fronte ne bodo zaostali za svojimi tovariši ob dolnji Soči. S pogumom in najboljšim upanjem vse navdaja zavest ubranega sodelovanja vseh naših čet, uspešni potek dosedanjih bojnih dni in pa — en pogled v mirno samozavestno lice podpolkovnika generalnega štaba na tem očesku. Bitka pod Krnom je za Italijane izgubljena, grobišče sovražnikovih upov in njegovih sinov se širi in širi.

Skupen strel iz vseh topov.

Na goriški bojni črti so avstrijski topničarji na poseben način proslavili 85. rojstni dan presvetlega cesarja. Točno ob 1. uri opoldne so iz vseh topov, ki se nahajajo na bojni črti od izvira Soče do sinje Adrije, sprožili skupen strel (salvo) na italijanske postojanke. Ta mogočen strel iz tisočero topov je veljal proslavi cesarjeve 85letnice. Ko se je ogromen glas topov polegč, pa so zaigrale vojaške godbe ob celi bojni črti veličastno cesarsko pesem.

„Lačne stene.“

Italijani so od 26. junija dalje 42krat napadli z večjimi ali manjšimi silami Doberdobsko planoto in njihove izgube v tem kratkem času so presegle vse izgube dolgotrajne vojne v Tripolitani. Italijanski ujetniki imenujejo Doberdobske strmine „lačne stene“, ker so požrle že cele njihove polke. Naše izgube se veda tudi niso b le neznatne, največ jih je povzročilo topniško bombardiranje, nekoliko pehotni napadi, ali vse postojanke so ostale v naših rokah.

Težave na Italijanskem bojišču.

Vojni poročevalec piše: Na naših visokih krnskih postojankah sem dne 18. t. m. ginen in prenečen opazoval, kako se tu popolnoma drugače vojskuje kakor v Rusiji in v Srbiji. Prvi pogled prepriča, da stoje naše čete še vedno v prvih postojankah, v tistih, ki so jih zasedle začetkom julija. Trdna, strjena črta naših strelskih jarkov se je razvila sama po sebi, med tem, ko je bila črta prvotno nekoliko ohlapna in je predstavljala verigo marširskih patrulnih bojev. Borila se je mala vojska. Na strašne krajne težave bojev na najvišjih strminah skal so se naše čete kmalu privadile in bescnost na sovražnika vspodbuja tu čete do skrajnih naporov. Proti Italijanom pomagajo vojne izkušnje in bajonefi, le podnebja se vojski težko načudijo. Noči v 2000 metrov visokih postojankah so ledeno mrzle. Ker voda ni užitna, jo donajajo mule in osli čez strmine v strelske jarke in artilerijske postojanke v sodih, ki drže 60 do 70 litrov. Posamezen mož potrebuje na dan najmanj en liter vode. Voda, živež in strelivo prinašajo v najvišje postojanke po cestah, ki so izpostavljene ognju sovražne artilerije. Vojaki so nam pripovedovali med drugim: Najvažnejši za nas so zdaj okovani črevlji. Če bi jih ne imeli, ne vemo, kam bi prišli. Najstrašnejši so skalni drobeci, ki potrojujejo učinek granat, a hvala Bogu, Italijanom se ne godi boljše. Vsak ima, da se krije, s seboj vrečo, ki napolnjena s peskom, najbolj varuje pred poškodbami granat in skal. V Galiciji je bilo marsikaj boljše, ker smo razpolagali z deskami in drugim materialom, b tu moramo delati večinoma s kamnom, ker se zelo težko dovaja material iz doline.

Italijane zebe.

V zadnjem času, ko so utihnila poročila Cadorne o uspehih italijanskih čet, se je začelo italijansko časopisje bridko pritoževati nad porazi Rusov in neuspeli Francozov in Angležev, ki ne morejo nikjer izpolniti danih obljub. Italijanska ofenziva ni prinesla Italiji ne Trsta in ne Tridenta, še celo Gorice in Tolmina niso mogle zavzeti italijanske čete. V vseh pismih, katera pišejo italijanski vojaki svojem, se čita o pritožbe, da italijanske vojske hudo zebe ter da je mraz njihov največji sovražnik. Vsi vojaki prosijo prav milo za toplo obleko. „Mraz je naš najhujši sovražnik“, tako pišejo, „mraz nas stori negibne, zebe nas. Mraz, katerega je sovražnik navajen, mu nudi priliko za uspešne napade.“ V zadnjem času so morali poslati domov več vojakov, ne morda zaradi tega, ker so postali vsled sovražnih krogel za vojsko nesposobni, ampak zaradi tega, ker so jim vsled mraza odpadli in ozebli prsti in udje.

Roparji v italijanski armadi.

Znani poglavar italijanskih roparjev in morilcev Musolino, ki je radi brezštevilnih ropov in umorov bil obsojen na 30 let ječe, bi se sedaj rad kot prostovoljec bojeval zoper Avstrijo. Ravnatelj kaznilnice je Musolinovo prošnjo po ministrskim predsedniku Salandri predložil kralju Viktorju Emanuelu v rešitev.

Italijani zapustili Pelagruž.

Avstrijske ladje so dne 21. avgusta na poizvedovanju v spodnji Adriji opazile, da so Italijani otoček Pelagruž popolnoma zapustili. Naše ladje in zrakoplovi so jim prizadeli, tekom kraljevega bivanja na otočku tako velike izgube, da jim ni bilo več tam ostati.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Položaj dne 25. avgusta.

Avstrijsko-nemške čete na ruskem bojišču ne vzdržno napredujejo. Dne 20. avgusta so vzele zadnjo trdnjavo ob Visli, Novo-Georgievsk. Zagrabile so blizu 100.000 mož, nad 700 topov, za 2 milijona ruskih cekinov ter veliko drugega vojnega gradiva. Dne 21. avgusta so zasedle mesto Bjelsk ob železnici Bjelostok in Brest-Litovsk, s čemur je železniška zveza med tema dvema mestoma pretrgana. Dne 23. avgusta so naše zavezniske čete zasedle zadnjo rusko trdnjavo ob Bobru Dsovičce. Ruske čete so se iz nje umaknile ter jo prepustile brez boja. Dne 23. avgusta smo zasedli Tykocin, važno mesto ob Narevu med Lomžo in Bjelostokom. Dne 24. je hrvaški general Puhalo zasedel mesto Kovle, jugoizhodno od Brest-Litovska. Kovel je važno železniško križišče in za Brest-Litovsk glavna zveza s Kijevom.

Ruska armada je sedaj stisnjena okoli trdnjave Brest-Litovsk, kateremu so naše čete vsak dan bližje. Če se že ni, se bo te dni začelo obstrlejevanje, vanje trdnjave s težkimi topovi, in kakor je znano, se tem ne more nobena trdnjava ustavljati več dni. Glavna in edina skrb ruske armade je, da se pred zavzetjem Brest-Litovska v popolnem redu umakne proti izhodu. Ali se ji bo to posrečilo? Avstrijsko-nemške čete so pridno na delu, da se jim to onemogoči. Proti Kijevu je umikanje nemogoče, za jo je poskrbel general Puhalo, ko je vzel Kovel. Proti severu in severoizhodu je umikanje nemogoče, ker je Bjelsk in Kleseli zavzet. Sedaj imajo Rusi še samo eno železnico, in sicer proti izhodu na razpolago, ki se pri Zabinki deli ter vodi po enem ena proti Minsku, druga proti Pinski. Toda že tudi ta železniška črta je v nevarnosti.

Tudi one ruske čete, ki stoje severno na črti Bjelsk, Bjelostok in Grodno, so v nevarnosti, da se jim odreže umikanje, odkar so Nemci zavzeli trdnjavo Kovno in napredujejo proti Vilni.

Tudi glavna in najkrajša zveza s Petrogradom je v nevarnosti, ker se kavalerijski general bliža mestu Dvinsk, ki leži ob tej železnici.

Obmorsko mesto Riga bi nemške čete s kopnega že lahko zavzele, toda na morju pred Rigo se še nahajajo ruske ladje. Nemške ladje so že skušale priti v Rigin zaliv, dne 19. in 20. je prišlo do spopadov na morju. Nemci so izgubili pri tem en torpedni čoln, dva sta pa bila poškodovana. Rusi so izgubili tri torpedne čolne, večja ladja pa je bila poškodovana.

Nikolaj Nikolajevič se posvetuje.

Iz Petrograda poročajo: Vsled nevarnosti, ki preti ruski armadi, je generalissimus Nikolaj Nikolajevič pozval ruske ministre in višje generale na veliki vojni svet v glavnem štanu.

Trdnjava Brest-Litovsk.

Združene avstrijsko-nemške armade se v nepretrni so e začele obstrlejevati zunanje utrdbe. Začelo se in so že začele obstrlejevati zunanje utrdbe. Začelo se je napadanje na to veliko in prepomembno rusko trdnjavo. Brest-Litovsk je zadnje upanje Rusov. Trdnjava stoji na obeh straneh Buga, tam, kjer se izteka Muhavjec od izhoda v Bug. Reka Muhavjec, ki tvori del takozvanega kraljevskega kanala, dolga 80 km in vislo z Dnjeprom, je važna vodna pot. Vsled tega ni Brest-Litovsk samo znamenito železniško središče, ampak tudi največje mostišče na Bugu. Poleg 120 m širokega in do štiri metre globokega Buga ima Brest-Litovsk še eno naravno obrambo, to so močvirja in jezera. Vrhutega delijo reke Lesna na severu, Krzna na zapadu in Muhavjec na izhodu ozemlje pred trdnjavo na ugodne razdelke. Kakor vse ruske trdnjave, je tudi Brest-Litovsk trdnjava s pasom; to je, ima veliko središče in 12 trdnjav, ki stoje pet kilometrov daleč naprej. Središče je zgrajeno na otoku sredi reke Bug. Mesto, ki šteje 58.000 prebivalcev, je od trdnjavskega središča oddaljeno dva kilometra. Od utrb je mesto oddaljeno dva do sedem kilometrov in je torej mogoče istočasno obstrlejevati utrdbe in mesto. Zapadna fronta trdnjave se imenuje Tarespal, severna Volinj in južna Kobrin.

Petrograd v strahu.

Porazi ruske armade so prestrašili petrogradsko prebivalstvo. Bolj kakor na suhem se ljudstvo boji nemškega prodiranja na morju. Javno se razpravlja vprašanje, ali bo treba Petrograd izprazniti ali ne. Govori se, da se cesarski dvor preseli iz Petrograda, ker je pričakovati nemških letalcev nad Petrogradom.

Pomen Poljske za Rusijo.

List „Daily Post“ v Birminghamu priznava, da sta zaveznika z osvojitvijo Varšave in cele Poljske silovito veliko pridobila in da je zguba Rusije težka. Rusija je namreč izgubila na Poljskem tako cvetočo industrijo. Glede na izdelovanje streljiva je izguba Varšave velikanskega pomena za Rusijo, ki ni zgubila le najlepše svoje dežele, marveč tudi svoje najzujenejše delavstvo, ki je bosta zaveznika, o čemur se ne sme dvomiti, znala izkoristiti. Važne zaloge cinka so zaveznikom dobro došle.